

Västerstads kyrka

55.7736, 13.6389

När den gamla medeltida kyrkan i Västerstad blev för liten för den växande församlingen anlätts arkitekten Salomon Sörensens för att rita den nuvarande röda tegelkyrkan, som uppfördes under andra halvan av 1870-talet i nygotisk stil. Men den kunde ha blivit betydligt större, för enligt protokoll från 1874 hade man diskuterat ritningar på en korskyrka med plats för 814 besökare. Den kyrka som till slut byggdes rymde cirka hälften. Och tur var väl det, för redan några årtionden efter att den nya kyrkan stod klar vände befolkningssiffran och gick stadigt neråt.

I samband med att den nya kyrkan byggdes fick många av de gamla inventarierna flytta med in i det nya kyrkorummet. Dopfunten i sandsten, den förgyllda patronustavlan med namn som Ramel, Lewenhaupt och de la Gardie och sockentyg från 1600-talet.

Dessa samsades med nya inventarier, gåvor från församlingsborna, som ljuskronor, mässkrudar, brudkronan, dopskål, vaser och kormattan.

Här i Västerstads tjänstgjorde på 1800-talet prostén Peter Wieselgren. Dock inte i den kyrka vi nu står framför. Kyrkan där han verkade är nu ruin och ligger cirka 500 meter åt öster.

Den gamla kyrkan som uppfördes under tidig medeltid används dock fortfarande vid bland annat olika friluftsgudstjänster och vigslar.

Det som gör Peter Wieselgren - eller Pehr som själv valde att kalla sig - speciell och värd att minnas är hans kamp för nykterheten. När han tillträdde tjänsten som präst i Västerstad på 1830-talet var det under vad som har kallats det stora superiets tid. Inte bara här utan i hela landet.

1836 bildade Peter Wieselgren här en av landets första nykterhetsföreningar och han kombinerade sedan sin tjänst som kyrkoherde i Västerstad med att vara resande ombud för Svenska Nykterhets­sällskapet. Han reste kors och tvärs genom landet och höll tal, föredrag och predikningar mot dryckenskapslasten, samtidigt som gav ut "Nykterhetsvännernas tidning". Och visst hade hans predikningar verkan. Fyra år efter att Västerstads nykterhetsförening bildats hade antalet brännvinsbrännare sjunkit från 60 till 6, och i närliggande Östraby från 140 till 40. Även antalet födda barn utom äktenskapet hade minskat drastiskt liksom antalet brottsmål. Och de förr så vanliga exekutiva auktioner hade helt upphört.

Det berättas att kung Karl XV en gång ville skåla med Wieselgren, men han ville inte ens då hälla vin i sin bägare. När kungen märkte förgrädd anmärkte, "Glaset är ju tomt", gav Wieselgren ett svar som fick kungen att le, "Ja, ers majestät, men hjärtat är fullt".

I prästgårdsträdgården i Västerstad finns en minnessten med en text som lyder: "Till åminnelse av nykterhetsrörelsens banbrytare i Sverige Peter Wieselgren kyrkoherde i Västerstad och Östraby." Peter Wieselgren verkade som kyrkoherde i Västerstad i 14 år, och blev så småningom domprost i Göteborg, och det var också där han dog i oktober 1877.

Källor:

Webb: Hörby församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Webb: Svenskt biografiskt lexikon.